

Redovisning av fördelningen av medel från Allmänna arvsfonden under budgetåret 2000

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas regeringens skrivelse 2000/01:125 med redovisning av fördelningen av medel från Allmänna arvsfonden under budgetåret 2000. Inga motioner har väckts med anledning av skrivelsen.

Utskottet föreslår att regeringens skrivelse inte skall föranleda någon åtgärd från riksdagens sida.

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Med hänvisning till den motivering som framförs under Utskottets överväganden föreslår utskottet att riksdagen fattar följande beslut:

Regeringens skrivelse

Riksdagen lägger skrivelsen till handlingarna.

Stockholm den 27 mars 2001

På socialutskottets vägnar

Ingrid Burman

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Ingrid Burman (v), Chris Heister (m), Susanne Eberstein (s), Margareta Israelsson (s), Rinaldo Karlsson (s), Chatrine Pålsson (kd), Leif Carlson (m), Hans Hjortzberg-Nordlund (m), Lars U Granberg (s), Elisebeht Markström (s), Rolf Olsson (v), Lars Gustafsson (kd), Kenneth Johansson (c), Kerstin Heinemann (fp), Lars Elinderson (m), Kent Härstedt (s) och Helena Hillar Rosenqvist (mp).

Redogörelse för ärendet

Skrivelsens huvudsakliga innehåll

I skrivelsen 2000/01:125 lämnas en beskrivning av förvaltningen av Allmänna arvsfonden och en översiktlig beskrivning av fördelningen av medel ur fonden. Vidare redovisas hur regeringen och Arvsfondsdelegationen fördelat medlen ur Allmänna arvsfonden under budgetåret 2000. Slutligen anges några områden som enligt regeringens mening särskilt bör uppmärksammas vid kommande fördelning av stöd ur fonden.

Utskottets överväganden

Regeringens skrivelse

Utskottets förslag i korthet

Utskottet föreslår att riksdagen lägger skrivelsen till handlingarna.

Allmänna arvsfondens förvaltning m.m.

Allmänna arvsfonden tillkom enligt ett beslut av 1928 års riksdag i samband med att kusiner och avlägsnare släktingar genom ändringar i ärvdabalken uteslöts från arvsrätt. Kvarlåtenskap efter personer utan nära släktingar, och som inte har skrivit testamente, skall i stället tillfalla Allmänna arvsfonden. Fonden har till ändamål att främja verksamhet av ideell karaktär till förmån för barn, ungdomar och personer med funktionshinder. Närmare bestämmelser om Allmänna arvsfonden finns i lagen (1994:243) om Allmänna arvsfonden.

Vid utskottets behandling av dels regeringens skrivelse (skr. 1999/2000:125) om fördelningen av medel från Allmänna arvsfonden under budgetåret 1999, dels Riksdagens revisorers förslag (1999/2000:RR9) angående Allmänna arvsfonden, hemställde utskottet (bet. 2000/01:SoU2) att riksdagen skulle ge regeringen till känna att en översyn av flera olika frågeställningar i anslutning till Allmänna arvsfonden och Arvsfondsdelegationen borde göras, bland annat när det gäller frågor kring deras rättsliga ställning och revision. Riksdagen biföll vad utskottet hemställt (rskr. 2000/01:21).

Regeringen beslutade den 7 december 2000 att utfärda direktiv för en särskild utredare med uppdrag att göra en översyn av Allmänna arvsfondens och Arvsfondsdelegationens rättsliga ställning m.m. (dir. 2000:91). Utredaren skall redovisa sitt arbete till regeringen senast den 1 november 2001.

Allmänna arvsfonden förvaltas av Kammarkollegiet som en särskild fond. En tiondel av de medel som tillfallit fonden under ett år läggs till fonden. Återstoden får tillsammans med direktavkastningen delas ut. Fondens bokförda värde uppgick den 31 december 2000 till ca 1 102 miljoner kronor och marknadsvärdet till ca 3 888 miljoner kronor. För budgetåret 2001 finns det ca 281 miljoner kronor att dela ut.

Fördelning av medel m.m.

Enligt 8 § lagen (1994:243) om Allmänna arvsfonden (arvsfondslagen) beslutar regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, Arvsfondsdelegationen eller annan myndighet om fördelningen av stöd ur Allmänna arvsfonden. I förordningen (1994:952) om Allmänna arvsfonden regleras Arvsfondsdelegationens arbetsuppgifter. Delegationen skall fördela stöd ur fonden, följa upp

projekt som beviljats stöd samt informera allmänheten om fondens ändamål och användningsområde. Delegationen skall överlämna till regeringen att avgöra ärenden som är av principiell betydelse eller annars är av större vikt eller när delegationen anser att stöd bör lämnas med mer än 300 000 kr.

Stöd ur Allmänna arvsfonden skall enligt 5–7 §§ arvsfondslagen främja verksamhet av ideell karaktär till förmån för barn, ungdomar och personer med funktionshinder. Verksamhet som beviljas stöd skall vara nyskapande och utvecklande och kunna särskiljas från en organisations reguljära verksamhet. Stöd kan beviljas organisationer som bedriver ideell verksamhet. Offentlig huvudman kan beviljas stöd för utvecklingsverksamhet om det finns särskilda skäl. Så kan t.ex. en kommun tillsammans med en förening beviljas stöd för att genomföra ett projekt. I sådana fall ställs särskilt höga krav på att projektet är nyskapande och av ideell karaktär. Utvecklingsverksamhet som redan finns som reguljär verksamhet på annan ort beviljas inte stöd. Ett projekt kan enligt praxis beviljas stöd ur Allmänna arvsfonden under högst tre år. Stöd ges inte till reguljär föreningsverksamhet. Stöd får ej heller ges till enskilda personer.

Under budgetåret 2000 har ca 208 miljoner kronor delats ut. Av dessa medel har ca 172 miljoner kronor fördelats genom löpande handläggning av organisationernas ansökningar under året. Resterande ca 36 miljoner kronor har fördelats inom ramen för de särskilda satsningar som Arvsfondsdelegationen ansvarat för.

Sammanlagt 95 projekt med syfte att utveckla och förnya verksamhet till förmån för *barn under 12 år* har beviljats stöd med ca 44,6 miljoner kronor. Av det totala stödet har 80 % fördelats på följande fem områden: familjestöd, information/utbildning, utsatta barn och ungdomar, hjälpmedel samt fritid/idrott.

Ca 30 miljoner kronor har fördelats till verksamheter till förmån för *ungdomar i åldern 12–25 år* genom sammanlagt 89 beslut. De projektändamål som fått mest stöd är kvinnofrid, brotts-, drog- eller våldsförebyggande verksamhet, idrottens sociala ansvar, lokaler samt datateknik.

När det gäller verksamhet till förmån för *personer med funktionshinder* har 170 projekt beviljats stöd med sammanlagt nära 98 miljoner kronor. Av de fördelade medlen har 70 % gått till följande fem ändamål: datateknik, fritid/idrott, information/utbildning, rehabiliteringsmetoder samt tillgänglighet.

Särskilda satsningar för de olika målgrupperna

I regeringens skrivelse redovisas också de särskilda satsningarna, dvs. de medel som regeringen avsätter ur Allmänna arvsfonden för särskilda ändamål under en viss tidsperiod.

Vad beträffar satsningar för *alla målgrupperna* framhåller regeringen att den i februari 2001 presenterat en nationell handlingsplan mot rasism, främlingsfientlighet, diskriminering och homofobi. Regeringen ämnar att under tre års tid avsätta totalt 60 miljoner kronor ur Allmänna arvsfonden, varav hälften

för att utveckla ungdomsföreningarnas lokala insatser inom området och hälften till fondens två andra målgrupper, dvs. barn och funktionshindrade. Regeringen pekar vidare på att den i september 1998 beslutat att avsätta medel för ett treårigt projekt rörande utveckling och förnyelse av idrottsverksamhet på främst lokal nivå. För de första två projektåren har nu avsatts sammanlagt 40 miljoner kronor.

Beträffande särskilda satsningar till förmån för *barn under 12 år* anförs att regeringen 1998 och 1999 beslutat att ställa sammanlagt 20 miljoner kronor till Folkhälsoinstitutets förfogande, att fördelas till ideella organisationers projekt för att motverka rökning bland barn och ungdomar. Beloppet avser de två första åren av en treårsperiod.

När det vidare gäller satsningar till förmån för *ungdomar mellan 12 och 25 år* påpekar regeringen att medel har avsatts till projekt rörande bl.a. Ungdomars Europainflytande (2000–), Ungdomars egna kulturverksamheter (1999–), Lokal utveckling av ungdomars fritidsverksamhet (1999–) och Ungdomars egna visioner inför 2000-talet (1999–2000).

Beträffande särskilda satsningar till förmån för *personer med funktionshinder* anförs i skrivelsen att medel har avsatts till projekt rörande Personligt brukarstöd (2000–), Kultur för att minska fördomar om personer med funktionshinder (2000–), IT och handikapp (1998–) samt Alternativa stöd- och boendeformer (1997–).

Kommande inriktning för stöd ur Allmänna arvsfonden

I skrivelsen redovisas några områden som regeringen särskilt vill uppmärksamma, varav vissa är gemensamma för fondens målgrupper.

Angående verksamheter till förmån för *barn* skall, inom ramen för den treåriga satsningen mot rasism och främlingsfientlighet, prioriteras projekt som syftar till att motverka fördomar, uppmuntra empati och tolerans samt stärka identiteten och självkänslan hos barnen. Projekt som syftar till att stimulera till arbete med de grundläggande värderingarna i samhället och hur de påverkar relationer mellan unga människor bör enligt regeringen uppmärksammas särskilt. Andra områden som betonas är barns och ungdomars inflytande och delaktighet, stöd till riskgrupper och individer med riskbeteende vad avser alkoholskador samt barn med neuropsykiatriska problem som tal- och skriv-svårigheter, ADHD/DAMP m.m.

När det gäller *ungdomar* avser regeringen att särskilt uppmärksamma projekt på följande områden: utformningen av framtidens demokrati, tillgång till IT för alla ungdomar, motverkande av bl.a. sexism, våld och utsatthet samt drogförebyggande arbete.

Såvitt avser *funktionshindrade* anförs att särskilda medel avsatts för försöksverksamhet med s.k. personligt brukarstöd. Medel finns också avsatta bl.a. för projekt kring hur kulturella uttrycksformer kan minska fördomar, påverka attityder och tydliggöra bemötandet av funktionshindrade personer. Det finns också behov av utvecklingsarbete kring hur tillgängligheten kan ökas, bl.a. avseende informationstekniken.

Utskottets ställningstagande

Utskottet anser att skrivelsen, som inte föranlett någon motion, inte bör föranleda någon åtgärd från riksdagens sida.